

SALVATICA

Fuit quidam rex potens valde, nobilis et dives, habens uxorem valde pulchram, honestam et nobilem. Quae genuit filiam speciosam et valde formosam. Annis non multis transactis mater virginis, scilicet regina, mortua est. Postea rex aliam etiam pulchram sibi desponsavit. Quae in
5 regno existens filiae regis invidebat, quia pulchrior ea erat. Quod filia bene sciens sed non curans, se ad Christum convertit eique et Mariae virgini fideliter servivit. Accidit, quod rex in partes longinquas se transtulit et regnum suum conspiciens circumibat. Interim rege absente regina vocabat ad se quendam venatorem, cui dixit: "Secretum tibi
10 commendarem, si hoc fideliter celare velles. Etiam si non feceris, in adventu regis te accusabo, quoniam mihi contrarius es, et sic mala morte peribis." Cui venator respondit: "Domina, praesto sum ad omnia praecepta vestra." Regina dixit: "Ecce ego filiae meae non faveo propter pulchritudinem eius. Nam cum adveniunt principes, milites et magni
15 domini, omnes confugiunt ad eam, laudant et recommendant facundiam, formositatem et speciositatem atque pulchritudinem eius; et hoc mihi valde displicet et tolerare iam non valeo. Ideoque satellitibus meis mandabo, ut venatum pergant usque ad regis adventum et ut ipsa ad venationem tecum pergat; et praecipio tibi, ut cum ea solus in densis
20 vepribus fueris, ut eam occidas camiseaeque eius superiori, quam ei dabo ad collum, manus eius abscisas involvas et in signum mortis illius manus cum camisea mihi praesentes."

Venator autem timore mortis ductus spopondit se illud facturum. Cumque cum ea in silvam et locum huiusmodi interemptioni aptum
25 venisset, venator ad puellam, regis filiam, ait: "O speciosa nimis, virgo nobilis atque regina, iam te ex commisso matris tuae occidere debeo, de quo supra modum cordintime doleo. Nam hoc ut facerem, matri tuae pollicitus sum, et si non fecero, mori me oportebit." Quod puella illa formosissima audiens et rem per matrem suam commendatam percipiens
30 ad venatorem dixit: "Eia, mi frater, rogo te, ut misericordiam mecum facias. Noli me occidere, dic tamen, quod occidisti. Manus mihi nunc abscide, camiseae involve et matri praesenta." Ille autem misericordia motus manus ei abscidit, accipiens de collo virginis camiseam superiorem, illi involvit et puellam in solitudine dimittens absque cibo et
35 potu solam reliquit et ab ea tristis recessit. Priusque puella venatori

SALVATICA

iuravit, quod ad curiam patris sui numquam redire vellet. Sicque aliquot dies errans in solitudine hinc et inde processit. Cumque sic eiulans et gemens atque flens in sua tristitia iret, advenit quidam nobilis iuvenis adolescens per patrem suum, quendam castellanum, ad venandum
40 missus. Qui eam salutavit atque de pulchritudine sua plurimum admirans eam interrogavit, quomodo hic in solitudine sola hincinde iret. At puella respondit: "Ecce quomodo quidam in ista solitudine manus meas abscidit, et ego paupercula sic vado nesciens, quo divertar." Geneologiam suam nomenque illius venatoris revelare noluit ob id, ut ille venator non
45 traderetur neque in iram et indignationem regis, patris sui, et eius notitiam venire posset, quia regina multa bona se illi daturam spopondit et variis honoribus in curia regis mancipari; quod et fecit. Iuvenis vero ille adolescens misericordia motus ad eam dixit: "Quis vocaris?" At illa respondit: "Salvatica vocor et sum christiana et famula domini mei Iesu
50 Christi et Mariae virginis, matris eius." Quod adolescens audiens secum ad castrum patris sui adduxit. Illa vero ibidem ab omnibus dilecta fuit.

Transactis annis tribus castellanus, pater adolescentis, ad uxorem suam dixit: "Filius noster iam crevit. Oportet ergo nos sibi providere de una puella nobili, quam ducat in uxorem legitimam, ut sic amicitiam etiam
55 cum alienis hominibus habeamus." Placuit matri. Cumque hincinde cogitarent, dixit pater: "Ecce, nos habemus hic vicinum bonum, qui pulchram habet filiam, quam volumus desponsare filio nostro." Et voluntatem eorum filio dixerunt. Quibus filius respondit: "Si unam puellam debeo matrimonialiter ducere, nullam aliam habere volo praeter
60 Salvaticam." Quod pater audiens dixit ad filium: "Ego credo, quod tu insanis. Vis tu ducere illam puellam defectuosam? Et nescis, quis, qualis et unde sit. Ergo fatue dicis." Iterum filius dixit: "Si aliquam ducere me oportet, nullam habere volo nisi Salvaticam." Quod parentes sui percipientes Salvaticam ei in uxorem dederunt. Quam duxit et omni
65 honore et reverentia pertractavit; in omni bona voluntate et concordia simul manentes mutuo se valde diligebant.

Contigit, quod rex illius provinciae habuit inimicos, qui secum bellare contendebant; qui fuit pater Salvaticae. Qui advenit in regnum suum; pro filia inquisivit. At regina dixit, quod cum venatoribus ad venandum
70 propter solacium perrexisset et sic esset perdita et crederet, quod per feras vorata foret. Cumque litterae ad castellanum venirent, ut ad curiam regis sine mora veniret una cum rege bellum contra inimicos intraturus, castellanus ad filium dixit: "Et fili carissime, rex mandat mihi, ut ad eum

SALVATICA

75 veniam et cum eo ad bellum pergam. Tu vides, quod homo sum annosus
et senio confectus, quod id minime facere possum. Rogo, ut vices meas
adimplere velis." Cui filius ait: "Pater, paratus sum ad faciendum; tibi
atque regiae maiestatis mandatis oboedire volo. Unum autem a te, pater,
exposco cordintime, quatenus uxorem meam dilectissimam in absentia
80 mea omni honore, favore et reverentia pertractetis, uti vobis confido
bene. Quod si non feceritis, me reveniente et hoc perscrutante, a te et
matre recedere volo neque vos pro parentibus meis, sed pro inimicis
computare intendo." His auditis parentes sui omnia, quae vellet, servare
promiserunt rectissime. Uxorem quoque familiae singulariter
commendavit. Cumque uxor eius Salvatica gravida esset, a parentibus
85 exposcit, ut, quam cito pareret, sibi nuntium cum litteris, quid
parturisset, scriberent, et quid pareret, omnino usque ad suum reditum
fideliter custodirent et retinerent.

Tempore adveniente Salvatica peperit duos pulcherrimos filios. Qua de
re disponitur nuntius et scriptae sunt litterae filio. Nuntio quidem in
90 curiam regis veniente, ecce regina eum vidit et advocavit causamque sui
adventus perscrutans, nuntium secum retinuit eique vitae necessaria
abundanter ministrari disposuit, principaliter in potu forti. Eoque nocte
dormiente, regina sibi litteras recepit, consideransque et suspicans, ne
filia eius esset, alias litteras scripsit ita, quod Salvatica duos canes
95 genuisset. Cumque litterae ad aspectum filii castellani provenissent,
dixit filius castellani ad nuntium: "Mando tibi, ut quam cito in castrum
meum veneris, parentibus meis dicas, ut id, quod genuit uxor mea,
omnino conservent usque ad adventum meum - alias reverti nolo." Et
dedit nuntio tales litteras. Sed nuntius imprudens in reditu iterum
100 reginam adiit iuxta sua commissa. Quem regina cum omnibus
necessariis abundantissime pertractabat et forte vinum sibi copiosissime
ministrari praecipiebat. Nocte vero illo dormiente, regina nuntio litteras
recepit et legit ac alias scripsit, considerans omnino ex re et nomine et
facto, quod Salvatica filia eius foret, scribens, ut, quam cito nuntius
105 reverteretur, eam una cum filiis suis ad exilium mitterent, quia nesciret,
quis, qualis et unde esset aut venisset. Itaque parentes sui iuxta tenorem
litterarum se regentes, quendam venatorem advocabant illi mandantes,
ut istam iuvenculam mulierem una cum filiis suis in exilium et
solitudinem duceret. Quo facto mulier exilio dedita absque cibo et potu
110 in solitudine cum pueris suis collo alligatis miserrime processit eiulans,
flens et gemens; deum, dominum Iesum Christum et Mariam virginem,

SALVATICA

matrem eius, invocans, dispositione divina dixit: "O bone deus, ecce ego, miserrima creatura tua, numquam eram contraria neque in vita mea alicui aliquid opprobrium facere vellem, et ita miserrime cum filiis meis pereor." Cumque longius ivisset, vidit quandam domunculam (et fuit cella cuiusdam viri sancti) et appropinquans cellulae, coepit amarissime et inconsolabiliter flere cum filiis suis: amore Iesu et Mariae intromitteret, ne bestiis praeda fieret. Tunc ille bonus pater clamores audiens non fuit ausus aperire cellulam timens fore ludum diaboli et temptationem. Postea misericordia motus eam intromisit et rem gestam considerans ei cum filiis proprium habitaculum construxit sibi que panem cum aqua ministrabat, quo ipse vescebatur.

Tandem maritus Salvaticae, filius castellani, a rege et de bello venit. Quod audientes parentes eius eum diligentissime dilectissimeque susceperunt. Cogitavit ipse: "Ubi manet uxor tua, quod non venit me ad suscipiendum?" Et pro ea interrogans dixit: "Ubinam est Salvatica, uxor mea dilectissima cum filiis suis?" Responderunt parentes: "Nescis, ubi est? Quippe scripsisti, quod, quam cito nuntius rediret, deberet cum filiis suis in exilium mitti. Quod et factum est." Illo vero hoc audiente, turbatus est valde, et commota sunt omnia viscera eius, et parentibus ait: "Nonne dixi vobis ante recessum meum, ut cum filiis suis omni honore et reverentia eam pertractare deberetis sub favore meo? Et taliter vobis scripsi. Quomodo sic factum est hoc negotium et pessime permutatum?" At parentes sui litteras sibi missas ostenderunt. Ille vero respondens dixit: "Ista non sunt scripta mea, sed alia et nequiter permutata. Quapropter nisi mihi Salvaticam cum filiis meis disposueritis, iam non sum filius vester neque vos parentes mei." Et illi venatorem vocabant eidemque multa dona et magna promittebant, si Salvaticam una cum filiis suis reducere posset. Si autem non reduceret, vita privaretur, quia ipse solus locum bene sciret, ubi eam dimisisset. At venator ille bonus ad quaerendum dominam suam exivit. Cumque eam in triduo invenire non potuisset, turbatus est valde. Et procedens ulterius vidit domunculam illius eremitaе patris sancti, apud quem Salvatica residebat. Ille vero clamore et eiulatu valido emisso patrem eremitam exoravit, et si quandam filios gestantem vidisset, interrogavit. Eremitaque sibi respondit, quod non. Venator autem multum perturbatus flevit amare et dixit: "Vae mihi misero, quia, si eam non invenero et ad domum perduxero, vitam meam amittam." Et iterum patrem exorans cordintime cum effusione lacrimarum ei enarravit, quomodo dominus et filius

SALVATICA

150 castellani, maritus Salvaticae, a rege redisset et de bello. At pater
eremita nuntii miseritus ad mulierem accessit dicens: "Ecce nuntius
mariti tui, qui te abduxit, pro te venit, et maritus tuus ad domum rediit de
bello et te omnino vult habere aut recedere a parentibus suis. Modo quid
tibi faciendum fore videtur?" Respondens illa ait: "Ach, timeo, ne mihi
155 peius contingat. Vellem invita redire et potius - si deus vellet - mori."
Quod audiens eremita pater pius nescivit, quid facturus esset, et ait ad
mulierem: "Ora deum matremque eius virginem Mariam, ut tibi atque
mihi ostendant ac revelent, quid actura sis." Cumque seorsum orarent et
mulier in oratione et invocatione Mariae semper virginis ante altare eius
160 fideliter perseveraret, obdormivit. Cumque sic dormiret, apparuit ei
virgo pulcherrima - et fuit virgo Maria - quae mulieri dictae manus suas
restituit. Quae evigilans manus sibi truncatas rehabuit. At illa deum et
Mariam laudans atque glorificans, ei gratias agens, ad patrem eremitam
ivit et sibi manus ostendit. Et consilio ac assensu patris eiusdem cum
165 venatore, nuntio suo, una cum filiis suis ad maritum rediit. Qui eam
videns gavisus est gaudio magno atque deo beataeque Mariae virgini
gratias agens eam omni honore et reverentia pertractavit. Fama et
miraculum hoc crevit hincinde ita, quod pervenit ad auditum regis. Et
rex veritatem rei inquirere volens castellano scripsit, ut mox visis et
170 perlectis litteris suis, dilatione procul mota, ad regem veniret una cum
filio, uxore et filiis eius. Quibus visis mox rex in corde suo cogitabat
dicens: "Certe ista mulier istius adolescentis est filia mea, quam perdi
di et qua ita nequiter orbatus sum." Iterum atque iterum in animo suo
revolvit et veraciter cognovit, quod filia sua deperdita haec mulier esset,
175 ac rem gestam fidelissime inquisivit. Unde valde magno gaudio est
gavisus et deum ac Mariam virginem miraculose laudans, convivium
satis magnum fecit, ob intuitum adventus filiae suae convocans multos
principes, milites atque magnos dominos. Et mortem, quam mater in
filiam optabat, in matre regina exsequebatur coram omnibus
180 praesentibus dominis, quia lapidata est. Et sic tam rex quam filia,
castellanus cum uxore sua et filius cum uxore atque filiis suis bonam et
optimam vitam ducentes, domino nostro Iesu Christo et Mariae virgini
in magna devotione servientes tempora per longaeva, sine dubio salvati
sunt. Haec Maria nobis omnibus a deo nostro impetret, qui per cuncta
185 saecula vivit et regnat. Amen.